

Bezoekt
Centraal en Scala Theater
(Rob. Croonenberg)

De nieuwste
filmwerken

Steeds eerste klas
Variété, Revue's
en Operettes

Markt
Helmond

Steenweg
Telefoon 9

Helmonds

1

HEEM

Kwartalblad
Heemkondekring
Helmond-Peelland

zomer
2008

De Helmondse muziekkiosk

Het straatnamen ABC

Onze Lieve Vrouwekerk

Colofon

Dit is een uitgave van Heemkundekring Helmond-Peelland.
Opgericht 24 mei 1948.

BESTUUR

voorzitter

C. Verhofstadt, Sperwerstraat 6, 5702 PJ Helmond
tel. 0492 - 537094, e-mail cverhofstadt@hotmail.nl

secretaris

W. van Lieshout, Stationsplein 39, 5701 PE Helmond
tel. 0492 - 534857, e-mail w.lieshout@kpnplanet.nl

penningmeester

H. Wasser, Pres. Rooseveltlaan 59, 5707 GB Helmond
tel. 0492 - 548259, e-mail hwwasser@hotmail.com

bestuurslid

J. Schiffers, Gabriëlstraat 8, 5708 KA Helmond
tel. 0492 - 529833, e-mail j.schiffers@upcmail.nl

bestuurslid

F. Smulders, Binderseind 19, 5701 ST Helmond
tel. 0492 - 522412, e-mail a.smulders@planet.nl

bestuurslid

S. Vonk, Julianalaan 30, 5707 HR Helmond
tel. 0492 - 547247, e-mail info@archiefondersteuning.nl

LIDMAATSCHAP

Kringlidmaatschap incl. abonnement € 20,-
Rekening Rabobank nr 12385504 t.n.v.
penningmeester Heemkundekring

WEBSITE

www.heemkundekringhelmond-peelland.nl

REDACTIE

Kelly Geerts

tel. 0492 - 536043, e-mail geerts2@chello.nl

Marinus van den Elsen

tel. 06 - 40763697, e-mail m.vandenelsen@weijmans.com

Paul Jacobs

tel. 0492 - 525563, e-mail paul.jacobs@planet.nl

Vormgeving/lay-out: Marinus van den Elsen

Druk: Drukkerij Van Stiphout

Beeldverantwoording: Paul Jacobs, P. Bezemer,
G. v.d. Burgh, Lia van Zalinge-Spooren, RHC-Eindhoven,
Susanne Schatorjée.

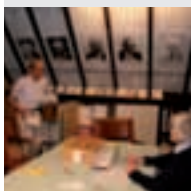
Omslag voorzijde: schilderij van J.A. Knip,
begin 19e eeuw, Gemeentemuseum Helmond.

Omslag achterzijde: advertentie uit 1934, blad
Gemeente Helmond en VVV.

Inhoud

- 3 Van de redactie
4 Van de bestuur

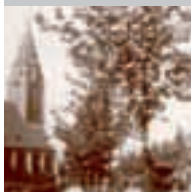

- 6 Onze heemkamer

- 8 Korte berichten

- 10 De Helmondse
muziekkiosk

- 14 Het straatnamen
ABC (deel 1)

- 26 Onze Lieve
Vrouwekerk

Van de redactie

Op verzoek van Heemkundekring Helmond-Peelland willen wij ieder kwartaal een uitgave verzorgen, waarin alle mededelingen van het bestuur worden opgenomen. Daarnaast vermelden wij wetenswaardigheden, die voor u van belang of interessant kunnen zijn. Tevens nemen wij hierin op: korte historische verhalen, boekbesprekingen, e-mail adressen, aanwinsten in de Heemkamer e.d..

Naast dit mededelingenblad kunnen een of meerdere malen per jaar zogenaamde themaboekjes worden uitgegeven door anderen, zoals de afgelopen jaren zijn verschenen, bijvoorbeeld 'Het drinken leert de mens het eerst....', 'Liedjes en gedichten over Helmond', 'Helmond, waar beelden schaduw geven' en 'Helmond, beelden met gedichten'. Hiervoor wordt een beroep gedaan op alle leden van onze Heemkundekring of andere geïnteresseerde gastschrijvers.

Dit mededelingenblad verschijnt in het begin van elk kwartaal. Uw bijdragen, verbeteringen, aanvullingen of suggesties moeten bij de redactie binnen zijn vóór de 12^e van de laatste maand van elk kwartaal, daarom vóór 12 september, 12 december, enzovoorts. U mag foto's en tekeningen bijvoegen.

Noteer – ook voor uzelf – bij uw aantekeningen meteen de nauwkeurige en volledige vindplaats, dan kunt u later een en ander weer terugvinden.

Doe hetzelfde op de vóór- of achterzijde van fotokopieën; vermeldt op de foto's de namen van personen, die daarop staan en bij welke gelegenheid de foto is gemaakt.

Vol verwachting zien wij uw bijdrage tegemoet, het liefst per e-mail: paul.jacobs@planet.nl.

bestuur

Van het bestuur

Hier volgt een verslag van de jaarvergadering van
26 februari 2008.

door secretaris Wim van Lieshout

Aanwezig waren 30 leden, afwezig met kennisgeving waren: mevr. Verhoeven-van Poppel, dhr. G van Hoof, dhr. T. Claasen, dhr. en mevr. v. d. Heijden-Vonk en mevr. Dora Bijsterveld.

Opening door de voorzitter

Mededelingen

- De heemkundekring viert dit jaar het 60-jarig bestaan (opgericht 24 mei 1948).
- Bidprentjes niet meer in het bezit van de Heemkundekring; deze zijn overgenomen door Centraal Bureau Genealogie.

Verslag jaarvergadering 2007

Geen op- of aanmerkingen.

Verslag lezingen, excursies en presentaties door Frans Smulders

- 30 jan. Lezing Wim Daniëls; evolutie Brabantse taal
- 27 feb. Diapresentatie A. Heijmans; de loop van de Aa
- 17 april Lezing dhr. Roosenboom; de ongeletterde boer
- 15 mei Excursie 't Museumke in Handel
- 26 mei Genealogische dag in Bavariahuis
- 27 sep. Lezing L. v. Kerkhof over St. Jozefheil Bakel
- 7 okt. Presentatie heemkundekring bij RHC Eindhoven

- 23 okt. Excursie Dafmuseum
- 27 nov. Excursie naar RHC Eindhoven
- 11 dec. Lezing Fr. Swinkels over de Ster van Bethlehem
- Pinksteren Boerenmert in Brouwhuis
- Voorjaar Welkomstmarkt in Bavariahuis
- Najaar Fototentoonstelling Hermitage Helmond

Financieel jaarverslag

- Vraag over lage rente spaartegoed. Verder geen op- of aanmerkingen
- Verslag kascommissie: mevr. van Meel en dhr. Geerts.
- Keuren jaarrekening goed en stelt voor de penningmeester te dechargeeren.
- Verkiezing nieuw kascommissielid. Tiny Söhngen stelt zich beschikbaar en wordt gekozen.
- Bestuursmutatie; Henk Wasser stelt zich beschikbaar als penningmeester en wordt gekozen. Dank aan Chr. Schriks voor zijn jarenlange inzet.

Beleidsplan 2008

- De voorzitter belicht summier een aantal punten uit het plan. Bij volgend mededelingenblad kopie beleidsplan meesturen.
- Project "Helmond binnen de stadswallen"; project is 10 jaar geleden gestart; alle gegevens moeten nu gedigitaliseerd worden; offertes hiervoor zijn binnen. Project afronden in verband met 60-jarig bestaan.

Projecten

- Boekje Paul Jacobs, liedjes en gedichten over Helmond heeft ca € 400,- opgebracht; nieuw boekje ligt bij de drukker.
- Er komt een nieuwe flyer uit (volgens sommigen is benaming folder beter).
- Samenwerking met cultuurcontact (stichting Stuifzand) landschapsgeschiedenis voor groepen 7 en 8 basisschool met medewerking van Maria van Alphen.
- Brabantse regionale geschiedbeoefening (Jet en Jan) voor Groep 5 van de basisschool in samenwerking met het Jan Vissermuseum; medewerking mevr. T. Söhngen.
- Foto's van het RCH, nu eigendom van de heemkundekring worden allemaal uitgezocht en van tekst voorzien.
- 52 dozen uit het gemeentearchief worden opgeschoond en van tekst voorzien.
- Kunstroute geopend met dank aan Martin Wijnhof.
- Schenking schilderij door Lambert van de Kerkhof. Dit schilderij is in bruikleen gegeven aan sociëteit Beursplein.
- Bidprentjes en digitalisering daarvan door Theo van Beeck. Schenkingen zijn welkom.
- Boerderijbestand door Ad Lenders.
- Overzicht maken van alle werkgroepen met namen van de medewerkers.

Rondvraag

- Is er een andere (betere) ruimte te vinden als heemkamer, eventueel in samenwerking met monumentenwerkgroep, industrieel erfgoed, heemkundekring Beistervelds Broek.

- Voorstel Paul Jacobs om elke 3 maanden een boekje uit te brengen; 3 personen stellen zich beschikbaar om het boekje op te zetten en uit te brengen: Kelly Geerts, M. van den Elsen en Paul Jacobs.
- Paul Jacobs vraagt om de mogelijkheid te onderzoeken voor samenwerking met Heemkundekring Beistervelds Broek.

Sluiting

- De voorzitter bedankt alle leden voor de opkomst en inbreng.

In de pauze is er het gebruikelijke hapje en drankje aangeboden door het bestuur.

Daarna lezing met diapresentatie door **drs. Lia van Zalinge**. Een wandeling langs de buitenkant van de Wal van Meipoort tot Binderpoort; de lezing gaat over panden aan de Noord-Koninginnewal vanaf de Molenstraat tot de Ameideflat. Door onderzoek in het kadaster met behulp van foto's en het graven in het archief van de panden en de bewoners te dateren. Interessant is om te zien door middel van beelden, hoe de panden in de loop der jaren zijn gewijzigd, veranderd of verdwenen.

Onze Heemkamer

Onze Heemkamer, die is ondergebracht op de zolder van het Jan Vissermuseum, werd geopend op 22 oktober 2004.

Hij wordt gerund door Martin Wijnhof die daarbij wordt geassisteerd door mevr. Tini Söhngen en André van Meel.

Zij schrijven ons het volgende:

Het is onmogelijk om nu al een volledige index te geven van wat we hebben: véél te veel! We hebben eerlijk gezegd zelf niet eens een lijst van wat er allemaal is. Wij zijn begonnen met het inventariseren van de nieuwe aanwinsten.

Wij verzamelen alles van onze Heemkundevereniging 'Helmond Peelland'. Van ieder boekje dat door ons is uitgegeven is een exemplaar aanwezig en veel van die boekjes zijn ook nog te koop. Daarnaast hebben wij een behoorlijk aantal boeken over Helmond met onder andere boeken met

weliswaar kopieën maar toch!

Ook hebben wij een groot aantal heel oude foto's van de Helmondse binnenstad en er zijn foto's van excursies, kopieën van jaarverslagen enz. enz.

Er is een grote verzameling bidprentjes, die op de computer in de Heemkamer worden gezet door ons lid Theo van Beeck en door iedereen te raadplegen zijn. Een mooi programma met allerlei statistieken.

Voortaan zal alles wat wordt uitgeleend genoteerd worden; tot nog toe ging dat te goeder trouw. Iedere donderdagmiddag zijn enkele leden onder leiding van de heer Wijnhof bezig de

boel te ordenen en iedereen is dan ook op die middag welkom tussen 2 en 4 uur om iets op te zoeken, te bekijken of om zo maar eens een kijkje te nemen. Onlangs is onze zolderruimte

uitgebreid en wij zijn momenteel weer druk bezig een herindeling te maken; daardoor is de heemkamer een beetje rommelig. Maar als alles op orde is zullen we dat weer laten horen.

> Een groot aantal heel oude foto's van de Helmondse binnenstad afkomstig uit het voormalig archief in de Molenstraat.

✓ 15000 bidprentjes door Theo van Beeck inzichtelijk gemaakt via een computerprogramma met allerlei statistieken.

> Inventariskasten met een behoorlijk aantal boeken over Helmond met onder andere boeken met doop-, trouw-, en overlijdensakten.

< Martin Wijnhof (l), Tini Söhngen-van Gotum (r) en André van Meel (niet in beeld) bemensen de Heemkamer.

Project 'Jan en Jet'

Ons heemkundelid Mevr. T. Söhngen-van Gotum mailt ons:

Stichting Erfgoed Brabant heeft o.a. tot doel kinderen bewust te maken van hun geschiedenis. In Helmond wordt hiervoor in samenwerking met het Jan Vissermuseum, Cultuurcontact en ons medelid Mevr. Söhngen, een project 'Jet en Jan' ontwikkeld voor groep 5 van de basisschool.

Van de werkgroep wordt verwacht dat zij gegevens verzamelt over het leven van kinderen uit een arm gezin in 1910 en daarmee is haar taak volbracht. De 'Stichting Erfgoed Brabant' zorgt voor het verhaal dat in de klassen wordt voorgelezen door de

leerkracht; de klas krijgt een leskoffer, waarin een docentenhandleiding, een tijdbalk, werkbladen, foto's e.d. Er wordt in de klas verteld hoe kinderen uit een arm gezin toen leefden, hoe ze woonden, waar ze naar school gingen, boodschappen deden, waar hun vader werkte, hoe weinig hij verdiende en wat je toen voor een gulden allemaal kon kopen!

Alle kinderen brengen in de loop van het jaar een bezoek aan het Jan Vissermuseum waar ze dan de was moeten doen met een zinken wasbord, koffiemalen met de molen tussen hun benen, sokken stoppen, bikkelen enz. Van de 40 basisscholen in Helmond doen er 20 mee aan het project; in totaal 40 klassen!

Het lijkt een succes te worden!

Platform Historisch Veld

Verslag bijeenkomst Platform Historisch Veld in Helmond door Paul Jacobs:

Op 6 maart jl. heeft een bijeenkomst plaats gevonden, waarbij aanwezig waren wethouder Bethlehem, Jan Bongaarts afd. cultuur gemeente Helmond, openluchtgaleries Helmond, monumentenwerkgroep, Stichting Industrieel Erfgoed, Edah museum, stichting Jan Vissermuseum, Vlisco museum, Heemkundekring Beistervelds Broek, Heemkundekring

Helmond-Peelland, Gemeentemuseum, Cultureel Contact, RHCe. e.a.

De gemeente hecht zeer veel waarde aan een sterk historisch veld en wil daarom laten horen waar zij momenteel mee bezig is o.a. Themapark Industrie en Nijverheid, aanlichten erfgoed, gebouwen, kanaal e.d. Foto-tentoonstelling Helmond 2009, educatieve projecten, monumentenroute en Helmond Boek.

De gemeente gaat er vanuit dat tweemaal per jaar het Platform bij elkaar komt om informatie uit te wisselen en mogelijkheden tot samenwerking te bezien.

De volgende bijeenkomst zal in het najaar plaats vinden.

Kijk ook op:

Lijst van alle gemeenten

200 Jaar geleden waren er in Nederland 1249 gemeenten. Opheffingen en samenvoegingen (annexaties) hebben ervoor gezorgd dat er op 1 januari 2007 maar 443 gemeenten over zijn.

Een lijst met oude namen en met de namen van de nieuw gevormde gemeenten is te vinden onder www.knaw.nl/cfdata/publicaties/detail. Deze lijst is gratis te downloaden.

www.brabantmuseumland.nl

Alles wat u wilt weten over de musea in onze provincie.

Internet bij stamboomonderzoek

Onlangs verscheen een herziene uitgave van het naslagwerk 'Internet bij stamboomonderzoek' van Yvette Hoitink en Jeroen van Luin. Daarin wordt vermeld hoe en wat voor genealogische gegevens er te vinden zijn via de computer.

Het boek is verkrijgbaar in de boekhandel voor €14,40 onder ISBN nr. 90-5802-026-6.

Ledenbestand

Het aantal leden van de Heemkundekring Helmond-Peelland bedraagt **131** personen.

www.erfgoedbrabant.nl:

Een eigetijds kompas voor wie op zoek is naar het Noord-Brabants verleden.

www2008re.nl

Wilt u meer weten over het Jaar van het Religieuze Erfgoed?

www.schattenvanbrabant.nl

Blijf op de hoogte van de manifestatie 'Schatten van Brabant'.

www.watwaswaar.nl

Meer weten over je omgeving!

www.rhc-eindhoven.nl

De site voor cultuurhistorie van Zuid-Oost Brabant.

Jan Visser Museum

Het Jan Visser Museum geeft een goed beeld van het leven en werken van 1850 tot 1950. Hoe deed de boerin vroeger de was? Hoe maakte ze boter en kaas? Naast het landbouwverleden zijn er een compleet ingerichte smederij, een slagerij, schoenmakerij en een bakhuis. Een aparte ruimte is ingericht met historisch brandweermateriaal, brandweerhistorie, heemkamer. Een bezoek méér dan waard!

Openingstijden: van 1 april tot 1 oktober op maandag, donderdag en zondag van 13:00 tot 17:00 uur. Rondleidingen op aanvraag.
Keizerin Marialaan 5
5702 NR Helmond
0492 - 54 85 04 / 54 09 27
www.janvisser-museum.nl

De Helmondse muziekkiosk

Eind juli wordt de Carat muziekkiosk op de Markt in gebruik genomen. Na zo'n 50 jaar komt er zo weer muziek op de kop van de Markt. Maar hoe zat het ook al weer met de oude muziekkiosk? Nou, daar is opvallend weinig over bekend. Lia van Zalinge-Spooren heeft een aantal maanden geleden in haar rubriek in 'De Trompetter' aandacht gevraagd voor de kiosk met het verzoek of mensen wilden reageren, mochten ze hier meer over weten. Hierop kwam helaas geen respons. Wij doen dus nogmaals een poging. Een belangrijk aanknopingspunt is het fotoarchief van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, daar bevinden zich talrijke foto's van de Markt.

door Marinus van den Elsen

De Markt vòòr 1919 met de eerste muziekkiosk voorzien van reclameborden (afb. 1).

Wat is er bekend? Na enig speurwerk heeft Lia van Zalinge het volgende boven tafel gekregen. In Ach Lieve Tijd staat een foto waarop een kiosk staat uit 1904. Dat is bij gelegenheid van het bezoek van koningin Wilhelmina en prins Hendrik aan Helmond. Maar over het plaatsen van die kiosk en van de vervanger ervan een tiental jaren later, wordt helemaal niets gezegd. Ook in Helmonds Heem komt de kiosk niet voor. Natuurlijk hebben we wel allerlei foto's waar beide muziektenten op staan. Ook over het verdwijnen van de tweede is niets te vinden. Er is een foto uit 1956 waarop de kiosk nog staat en een uit 1958 van een lege Markt.

De eerste kiosk moet in ieder geval ouder zijn dan 1904. Bij de voorbereiding van het bezoek van koningin

Wilhelmina vraagt de gemeente aan Phileutonia of zij de muziektent kunnen versieren. Het antwoord luidt dat een nieuw ontwerp maken veel tijd en geld kost, maar dat er nog een tekening is van de versiering bij gelegenheid van het feest van paus Leo XIII op 19 februari 1903. Want wellicht vormde de kroning van Wilhelmina in 1898 de aanleiding voor de bouw. Maar in de gemeenteverslagen vanaf 1896 is niets te vinden over de bouw van de eerste kiosk of over de vervanging daarvan.

De eerste kiosk heeft een heel eenvoudige constructie en een tamelijk plat dak. Het hekwerk langs het speelplatform bestaat uit eenvoudige kruisen. Er zijn overigens ook foto's waarop die balustrade voorzien is van reclameborden (afb. 1).

De Markt rond 1910 met linksonder nog zichtbaar, een deel van de muziekkiosk (afb. 2).

De tweede kiosk heeft een hoger dak en onder dat dak zijn guirlandes van siersmeedwerk. Het hekwerk is ook fraai versierd.

Beide kiosken lijken op de foto's geen fundering te hebben. Ze zouden dus opgebouwd en weer afgebroken kunnen worden voor gelegenheden of in een bepaald seizoen. Er zijn foto's van de Markt waarop je de kiosk zou verwachten, maar die staat er niet (afb.4)! Ook lijkt de kiosk niet altijd op dezelfde plek te staan, soms centraal op de Markt (afb. 3) en soms meer bij

het raadhuis (afb. 5).

Martin Wijnhof weet zich te herinneren dat bij zijn komst naar Helmond in 1959 er een muziekkiosk op de Markt stond. In 1957 wordt een nieuwe kiosk geplaatst in de kasteeltuin.

Mocht u meer informatie kunnen geven over de Helmondse Muziekkiosk, stuur dan a.u.b. een mail aan de redactie.

Met hartelijke dank aan drs. Lia van Zalinge-Spooren.

De Markt in 1925 met de tweede muziekkiosk Opname gemaakt vanuit de toren van de St. Lambertuskerk. De kiosk staat centraal op de Markt (afb. 3).

De Markt in 1913 zonder muziekkiosk (afb. 4).

Opname van de Markt rond 1930. De muziekkiosk schijnt recht voor het raadhuis (het witte gebouw met het torentje) te staan (afb. 5).

Het straatnamen ABC (deel 1)

Reeds in 1967 schreef broeder Van de Ven in De Heemkroniek een artikel over straatnamen in het algemeen. En ook later hebben hij en andere leden van de Heemkundekring straatnamen vernoemd. Aan de hand van de datum van vaststelling van een straatnaam kan men in het algemeen achterhalen, wanneer in die straat of omgeving de bebouwing van de stad is begonnen. Na een algemene inleiding willen wij in een aantal artikelen de straatnamen vermelden met de betekenis van de naam, welke speciale gebouwen of andere gegevens uit die straat bekend zijn, enz. Mocht U als lezer straatnamen missen of andere gegevens er aan kunnen toevoegen, dan horen wij dat graag om op die manier en zo compleet mogelijke lijst te kunnen krijgen.

door Paul Jacobs

Straatnamen zijn al heel erg oud. Uit historische bronnen kennen historici geen oudere straatnamen dan uit de 12^e eeuw. In de cijnsadministratie van de heren van Helmond vanaf 1381 komen de namen van Veestraat, Biezenstraatje en het Bijsterveld al voor en ook in de Helmondse schepenprotocollen vanaf 1398 vinden we Helmondse straatnamen, zoals de Markt, de Kerkstraat, het Binderseind en de Heistraat.

In 1796 werden in Helmond op last van het stedelijk bestuur houten naamborden aan de hoekhuizen van alle straten en stegen aangebracht, maar van officiële naamsvaststelling blijkt niets.

Pas in 1851 is in de gemeentewet vastgesteld dat de overheid straatnamen officieel moet vaststellen. Sinds die tijd worden ook

straatnaambordjes geplaatst en is ook de huisnummering toegepast.

In 1863 werden deze houten borden vervangen door de blauwe bordjes. In dorpen vaak met wijkaanduiding als Vlierden V 3 of Nuenen F 48. In die tijd heette De Haagstraaten wijk M; vanaf 1918 veranderd in Haagstraat enz.

De straatnamen ontstonden spontaan in de volksmond. Oorspronkelijk met een lange omschrijving en in de middeleeuwen met een kortere omschrijving. Vanaf die tijd hebben de straatnamen dan ook een logisch verband met de omgeving.

Vijf groepen straatnamen

1. Genoemd naar de ligging, de bodemgesteldheid of de omgeving zoals De Wiel (= bij een kolk in de rivier), de Groenstraat en Den

Heuvel, de Langstraat of naar ouderdom, de Nieuwstraat.

2. Genoemd naar waarheen ze leiden zoals de Veestraat (naar de Veehuse), Bindersestraat (naar kasteel Binderen), de Heistraat (naar de hei), de Zandstraat (naar hoger gelegen zandgronden) en de Ameidestraat (naar de rivier de Ameide).
3. Genoemd naar een object in die omgeving zoals de Kerkstraat, de Schoolstraat, de Pastoriestraat.
4. Genoemd naar personen; vroeger niet omdat ze zo beroemd waren, maar omdat het markante personen waren of omdat ze daar woonden; zoals het Ketsegangske en de Wolfstraat
5. Naar beroepen, ambachten of handel als de Vismarkt of de schoenmakerssteeg.

Bij de later massale stadsuitbreiding werden in bepaalde wijken de straten naar bijv. de leden van het Koninklijk Huis, naar vliegeniers, zeevaarders, naar dieren of boomsoorten, enz. vernoemd.

In 1890 werden door de Helmondse gemeenteraad de bestaande straatnamen officieel vastgesteld. De straten zijn in 1909 van naamborden voorzien.

Verdwenen straatnamen

Vele straatnamen zijn in Helmond inmiddels verdwenen omdat de straat er niet meer is of omdat andere namen werden gegeven.

Bijvoorbeeld het Bantstraatje, het Sterckenstraatje, het Sweertsstraatje, het Abenstraatje, het Pottenstraatje en het Tijjegangske, de Molensteeg, de Zestienwoningen, enz.

Ameidestraat in 1907 gezien vanaf de Noord- en Zuid-Koninginnewal is genoemd naar het riviertje De Ameide, in de volksmond 'De Mei' genoemd. Vandaar dat het smalle straatje ook wel het 'Meistraatje' wordt genoemd (zie pag. 22).

Bakelsedijk ±1935 met jonge platanen, paard en wagen en de St.Jozefkerk. De Bakelsedijk loopt van het Tolpostplein tot aan de grens met Bakel (zie pag. 24).

Hieronder een lijst van verdwenen oude straatnamen in Helmond, gevolgd door verdwenen straatnamen in Brouwhuis, Rijpelberg, Dierdonk, Stiphout en Mierlo-Hout. Zie voor omschrijving De Vlasbloem nr. 7 en 8.

- Aalaan omgeving Binderen
- Aarleseweg
- Abenstraatje of Apenstraatje omgeving Heistraat
- Ameidesingel/Ameidewal/Heuvelsingel/Broederwal (huidige Koninginnewal)
- Bagijnendijk omgeving Binderen
- Bautsstraatje/Bautspad omgeving Binderseind
- Beemdsteeg 1^e en 2^e zijstraatjes Hoogeindsestraat
- Beisterveldsestraat omgeving Prins Karelstraat
- Belgisch Kamp / 2^e Kamp
- Beugelspleinslop of Dinkerpoortslop

- Biezenstraat of Smalle Haven
- Binderseindse slop of 1^e Bindersteeg omgeving Binderseind, De Waart
- Bindersteeg 1^e, 2^e en 3^e omgeving Binderseind/ De Waart
- Binderstraat omvatte een gedeelte van de huidige Markt
- Binderstraatse Slop 1^e en 2^e of Botesteeg en Brouwersteeg
- Bindstraat omgeving Hemelrijksdijkje
- Blinde Laan zijweg van Bosselaan omgeving Klein Overbrug
- Bokhorsterstraat/Bokhorsterdijk, zijstraat van Duizeldonksestraat
- Bommeneestraat met Bommeneesehoeve ten oosten van Binderen
- Borchdijk weg naar oude kasteel in Die Haghe
- Botersteeg omgeving Ameidewal achter Postkantoor
- Brede Haagstraat oude naam voor 3^e Haagstraat

- Broederwal gedeelte van Koninginnewal
- Broekdijk later Broekwal omgeving Bijsterveld
- Broekse Parallelweg/ Geremtse Broekdijk/ Geremtse Parallelweg later Deurneseweg
- Broekstraat vanaf Bakelsedijk naar Rijpelbergseweg
- Brouwhuisepad vroeger voetpad door het Rooseind
- Buekenendijk in de buurt van de 'Landweer' ten noorden van de Molenstraat
- De Bus tegenwoordig Nieuwveld
- Busscherdijk weg naar steenoven in de Warande (eigendom Heer van Helmond)
- Dapperstraatje, zijstraat van Prins Karelstraat
- Deurnesedijk en Broekse Parallelweg later Deurneseweg
- Dijksteeg slop aan de Heistraat
- Dongenstraat ook Mierloseweg-slop
- Donkerpoort/ Donkerpoortsplein/ Beugelspleinslop kort steegje nu Vliscoterrein
- Doorneind/ Doornpad zijstraatje Smalstraat
- Drukkerstraat later Markiestraat Haagstraten
- Elzendijk laan in de Warande
- Emansganske/Tijegangske omgeving Traverse/hoek Zuidende
- Engganske of 4^e schoolsteeg of Schenkenstraatje omgeving Groenstraat
- Frederiklaan tijdens 2^e W.O. vervanger voor Julianalaan
- Gedempte Haven Havenweg
- Geremtsestraat/Geremtseweg Geremt op het Hoogeind
- Geremse Broekdijk/Geremtse Parallelweg
- Groene Pad in de Prins Karelstraat
- Groenewoudslop of Kamp aan het Groenewoud
- 2^e Groenstraat na aanleg spoorlijn 1866; zuidelijke gedeelte
- Hemelrijksteeg of Zandstraat was zijstraat Heistraat
- Hennikenstraat, Peter lag achter de Heistraat
- Herselseweg weg naar Heersel in Lierop
- Heuvelsingel liep in de richting Weg op den Heuvel
- Hofjesslop of De Plaats
- Hofpad weggetje in de 1^e Groenstraat
- Hoogstraat in de buurtschap De Hage
- Houtsteeg zijstraatje van de Waardstraat
- Huiskensstraat oude benaming voor Kerkstraat
- Huismanshof/Huismanssteeg gesloopt voor aanleg Traverse
- Huysschendijk oude benaming voor Havenweg
- Jonkerstraat nu Markiesstraat voorheen Reijdslop/ Drukkerstraat
- Kamenijsepap tussen Dijksestraat en Pannenhoefelaan verbindt tussen groot en klein Kemenade
- 1^e, 2^e, 3^e Kamp of Belgische Kamp zijstraatjes van Groenewoud; plek Everts en v.d.Weiden
- 1^e en 2^e Kamsteeg zijstraatje van Kamstraat of 2^e en 3^e slop aan de Kamstraat 1^e slop is Kegelbaan
- Kamstraatslop of 1^e Kamsteeg
- Kerksteeg of Donkerpoort was einde Kerkstraat
- Kloostereind/Kloosterstraat weg vanuit de stad naar Binderen
- Kluisdreef of weg De Warande bij de Kluis
- Kluissteeg slop aan Noord Koninginnewal stond vroeger een kluisenaarswoning
- Koningsweg later Pres. Rooseveltlaan
- Kopersteeg steegje aan de Marktstraat

- Korenmarkt *andere naam voor Markt*
- Kortendijk *tussen Helmond en Bakel bij Dierdonk*
- Kromme Steenweg slop of Huismanshof
- Kruisstraat/Kruisweg of Houtsedijk *omgeving Hortsedijk/Gasthuisstraat*
- Kuipersteeg straatje op het Binderseind
- Laan naar de Kemenade *weg van klooster naar boerderij Nieuw Kemenade*
- Laan na de Beemden *tussen Pannehoefselaan en de Bakelse Aa*
- Laan voor de poort *voor het klooster Binderen*
- Lauwerstraatje *vanaf Bakelsedijk naar Schipstal*
- Lindelaan *weggetje tussen de Aa en de Helmondselaan*
- Lommerdijk/Lommerlaan *tussen Helmondselaan en Slingerlaan omgeving Uiverlaan*
- Meistraat/Meyenstraat *stukje Molenstraat en Ameidestraat*
- Middelbroekdijk *vroeger Middendijk/Middellaan liep van de Aa naar Binderen*
- Middeloweg *bij Binderen van de Bommeneehof naar Pannehoef*
- Middenhaagstraat *oude naam van 2^e Haagstraat*
- Middensteeg *3^e Haagstraat*
- Mierlospewegslop *andere naam voor Dongenstraat*
- Molenpad *bij de Hoogeindsemolen einde Molenstraat*
- Molenstraatslop/Molenweg *zijstraat Molenstraat tegenover Begraafplaats*
- Moordlaantje *ook wel de Tiendstraat*
- Noordwal *naam voor Koninginnewal tijdens 2^e W.O.*
- Oliemolen of Hoogeindsestraat *naar olie- of pelmolen*
- Oliemolenhofje of 2^e Beemdweg
- Oost-Bindereindslop *ook wel Kuipersteeg*
- Oranjestraat *later Prins Bernardstraat genoemd*
- Pannehoefselaan *laan van Nieuw Kemenade naar de Pannehoef*
- Pantoffelstraat *gedeelte van de Veestraat tussen De Aa en de Kanaaldijk*
- Parkstraat *gedeelte van de Aarlerixtelseweg tussen park en Overbrugge*
- Parochielaan *naam van Wilhelminalaan tijdens 2^e W.O.*
- Pastoriepad *andere naam voor Pantoffelsteeg*
- Hille Petersstraatje *bij Binderseind in omgeving Bautstraatje*
- Pijnstraat *ligging onbekend; genoemd in 15^e eeuw in een akte*
- De Plaats *zijstraat Binderseind tegenover de Heistraat*
- Poorterstraatje/Pottenstraatje *bij de Zuiderstraat*
- De Reijdslop of ook Markiesstraat/Jonkerstraat
- Rinckstraat *in de Haag tussen het klooster en de Houtse molen Kromme Steenweg Mierloseweg*
- Rijgerstraat *in De Haag nabijheid Hoputse molen*
- Roefseweg *van Duizeldonksestraat naar Keeluisweg*
- Rooseindsedijk/Rooseindsestraat
- Schaapsdijk *op het Hoogeind*
- Schabbertstraatje of 4^e Schoolsteeg of Engganske en Smalle ganske
- 1^e, 2^e, 3^e, 4^e Schoolsteeg *lagen aan westzijde van de Zuid Koninginnewal 4^e ook Schenkenstraat*
- Engganske en Smalle gangske
- Slegersdwarssteeg *zijstraatje van Slegersdwarsstraat; aanleg Traverse verdwenen*
- Slingerlaan *oude straat tussen Binderen en Dijksestraat*
- Slop langs de Oude Aa *zijstraat Veestraat later de Loop; ook 3^e slop aan Binderseind*
- Smalle Ganske of 4^e Schoolsteeg of Schenkenstraatje
- Smalle Haagstraat *later 1^e Haagstraat*
- Smidsteeg *zijstraatje Markt naast bakery Hendriks*
- Spoorsteeg of 3^e slop aan Hoogeindsestraat; *nu Floreffestraat*
- 1^e, 2^e Statenlaan *sinds 1956 Gen Dempseylaan en Eisenhowerlaan*
- De Steeg of Steghenstraet *veranderd in Schepenstraat*
- Sterkenstraatje of starstraatje of Stawnkensstraatje *Starrenstraatje bij Binderseind en Bautstraatje*
- Stijlstraatje *van Park (Warande) tot aan Overbrugge*
- Stiphoutse Broekdijk *veranderd in Eenselaar*
- Stiphoutseweg of Zwappelsestraat of Kruisstraat *nu Hortsedijk*
- Straakvensestraat of Straakvense Bosdijk *naar Straapven; vlas rooten*
- Sweertsstraatje *ligging onbekend*
- Tijegangske/Tijestraatje *tussen Kerkstraat en Zuid Koninginnewal (fam Emans; tije is gierig)*
- Dries Truyenstraatje *in buurt van Bautstraatje omgeving Binderseind*
- Tuinierslop *ligging onbekend*
- Vaartsestraat of 2^e slop aan 1^e Haagstraat *bij de Vaartseloop*
- Valkendijk *18^e eeuw Valckendijk; ligging onbekend*
- Veeschepad *liep dwars door de akkers naar de hoeve Hulsbosch*
- Vier Uitersten *via smal pad vanaf Bindersestraat naar 4 woninkjes*
- Voorsteeg *zie 1^e, 2^e, 3^e Haagstraatslop*
- Voorlaan *langs kloosterterrein, nu Convent*
- Vossenbeemdstraat *verbinding tussen Vlierdensedijk en De Aa*
- Vossenbergweg *in de buurt van de Meistraat*
- Waterstraat *ligging onbekend*
- Weg naar de Paardenvelden *vanaf Laan van de Kemenade naar de Bakelse Aa*
- Westerwaardstraat *andere naam voor zestien woningen; andere zijde kanaal als Waardstraat*
- Wiegerstraaje *tussen Smalstraat en de Zandstraat nu industrieterrein Hoogeind*
- Willen II-straat *benaming tijdens 2^e W.O.; nu Prins Bernardlaan*
- Zandstraatje/Zandweg *later Hemelrijksteeg*
- Zestien woningen of Westewrwaardstraat *zijstraat Steenweg*
- Zuidwal /Frederiklaan ; *benaming tijdens 2^e W.O.*
- Zwanendijk *verbinding tussen Warande en Binderen*
- Zwappelsestraat *noordelijke gedeelte van huidige Hortsedijk tussen Dorpstraat/Gasthuisstraat.*

Verdwenen straatnamen in Brouwhuis, Rijpelberg en Dierdonk.

In Brouwhuis werden voorheen de straatnamen vastgesteld rond 1948, in

LIJST VAN HELMONDSE PLEINEN EN OPPERVLAKTE IN 1909

Markt:	72 are
Binderseind:	2 are
Gedempte Haven:	48 are
Kasteelplein:	3 are
Beugelsplein en spuithuispleintje:	7 are
Stationsplein:	14 are
Kerkplein:	3 are
Koninginnewallen:	86 are
Totaal:	235 are

Bakel in 1948 en in Deurne in 1930. Een aantal straten hebben hun oude naam behouden.

- Beemdweg *nu Stipdonkse Beemdweg*
- Brandgang *veranderd in Vuurpad*
- Brouwhuisse Heide/Brouwhuisweg/Brouwhuizerdijk *veranderd in Raktweg, Heitveldweg/Stipdonkseweg*
- Eikelhof *later Brouwhuissedijk*
- Goorstraat/Goorweg *weg van Deurne via Oliemolen naar Mierlo*
- Heidveldstraatje *ook Weijerweg*
- Heuvelsplein *nu gedeeltelijk Peeleik en Brubezerweg*
- Kruisschot *grens Bakel-Helmond*
- Nieuwen Dijk *in Brouwhuis*
- Rijntjesdijk *bosweg naar Vlierden (la flache = plas)*
- Schoolweg *later rector Heuvelstraat*
- Straapven of Straakvense Bosdijk

Verdwenen namen in Stiphout

In Stiphout werden voorheen de straatnamen vastgesteld rond 1954.

Binderstraat ±1919 gezien in de richting de Markt. In het pand links is nu de woonwinkel 'De Lantaarn' gevestigd. In de verte is ook nog de muziekkiosk te zien.

Een aantal straten hebben hun oude naam behouden.

- Akkerweg *omgeving Gasthuisstraat en Hortsedijk*
- 1^e en 2^e Akkerweg *nu omgeving Kuypersstraat en van Lieshoutstraat*
- Beatrixstraat *nu van der Puttenstraat*
- Braaksteeg *van Stiphoutse heide naar het dorp/ ook Braakweg*
- Croysestraat/Croyseweg *ook Snapstraat nu Meester Strikstraat*
- Dijksestraat *ligging onbekend; waarschijnlijk dijk naar Helmond of Nuenen*
- Eggestraatje/Eggeweg *liggen u in Aarle-Rixtel als de Leuken*
- Euroweg *nu UNO-weg*
- Geeneindse Bosweg *nu in Aarle-Rixtel als Geeneindseweg*
- Gemeentesteeg *of De Kievit*
- Groenewegje *van kerk naar Rootakkers*
- Grote Broekdijk *vroeger van dorp naar Stiphouts Broek thans Elsdonk*
- Heidesteeg *andere naam voor Langstraat*

- Heikantseweg *deel ligt nu in Aarle-Rixtel, Geeneindseweg; nu Geeneind*
- Heisteeg of Braakweg of Geeneindse Bosweg
- 1^e Heisteeg *vroeger Oude Tivoli*
- 2^e en 3^e Heisteeg *nu Geeneind*
- 4^e Heisteeg *of Heikantseweg*
- Heistraat *oudere benaming voor Krommeweg*
- Helmondseweg *thans Dorpsstraat*
- Hertogsveld *omgeving huidige Croylaan*
- Hoge Weg of Hoge Akkers *ligt nu in Aarle-Rixtel*
- Kampke *huidige St Trudostraat, Kloosterstraat en een deel Gasthuisstraat*
- Kerkstraat *zie ook Swapoelstraat; nu Dorpsstraat*
- Kerkweg of Torenstraat *vanaf Geeneind naar kerk Stiphout*
- De Kievit *of Gemeentesteeg, nu Hazelaar*
- Kleine Broekdijk *weg van Oxrooi naar Stiphouts Broek, nu Eenselaar*
- Koolstraat *zie ook Swapoelstraat, nu gedeeltelijk Dorpsstraat*
- Kranenpoel *nu in Aarle-Rixtel*
- Kruisschot *nu Aarle-Rixtel*
- Kruissteeg/Kruisstraat *nu Leemkuilenweg*
- Laarpad *ligging niet bekend*
- Langstraat *eerder Wiebiegen, nu Aarle-Rixtel*
- Lariksweg *nu Schutterslaan*
- Lindenberg/Lindt, *later Raadhuisplein, nu ged. Dorpsstraat*
- Molenbaan/Molenweg, *nu Schootenseweg-C.A.V.weg-Keizerlaan-Geeneind*
- Mortelpad *ligging niet bekend; mortel is drassige grond*
- Parklaan *nu Koningslaan*
- Raadhuisplein, *later Dorpsstraat*
- Richtpad *omgeving oude Toren*
- Schaapsdijk *ligging onbekend*

- Scheidijk *nu Aarle-Rixtel*
- Schoolstraat *nu St Trudostraat*
- Vonderpad *nu Aarle-Rixtel*
- Voorstraat/Voortstraat *later Lieshoutseweg*
- Wachtelenberg *tussen Lieshoutseweg en Hoogstrijp*
- Warandestraat *ook Spagetstraat*
- Weg naar de Veerkampen *nu Aarle-Rixtel*
- Zandsteeg/Zandstraat *nu Gasthuisstraat*

Verdwenen namen in Mierlo-Hout

I.v.m. grenswijziging per 1 januari 1968. In Mierlo werden voorheen de straatnamen vastgesteld rond 1950. Een aantal straten hebben hun oude naam behouden.

- Anemoonstraat *en Dahliastraat nu Beukehoutstraat*
- Anjerstraat *en Goudsbloemstraat nu Mahoniehoutstraat*
- Azalastraat *nu Dennehoutstraat*
- Begoniastraat *nu Iepenhoutstraat*
- Florastraat *nu Kastanjehoutstraat*
- Fresiastraat *nu Cederhoutstraat*
- Korenbloemstraat *nu Elzenhoutstraat*
- Leliestraat *nu Palmhoutstraat*
- Ranonkelstraat *nu Berkehoutstraat*
- Tulpstraat *nu Lindehoutstraat*
- Zonnebloemstraat *nu Essehoutstraat*
- Beemdstraat *nu Pastoor Elsenstraat*
- Boterstraat *nu Burgemeester Krollaan*
- Gijsseldonkstraatje *ligging niet bekend*
- Hertog Jan van Brabantweg *nu Geldropseweg*
- Molenstraat *nu Windmolenstraat*
- Langdonkstraat *oudere benaming voor Lungendonk*

Lijst van straten in het bijzonder

In 2006 kende Helmond 1355 straten binnen de grenzen.

A

Aa

Rivier De Aa is in het centrum in 1963 overkluisd. Vindt zijn oorsprong in de Peel in het ven De Zevenmoeren. De oude Aa is in 1930 gedempt. In 1934 de Ameide bij de Watermolenwal overkluisd.

Aarle-Rixtelseweg

Straatnaam vastgesteld in 1938; vanaf 1890 heette deze straat Aarleschestraat en begon vanaf de Wilhelminalaan. Langs de Aarle-Rixtelseweg ligt het Verliefd Laantje.

Op de hoek het hertenpark met betonnen blokken; dat zijn de restanten van de villa van Piet en Anna de Wit; P. en A. de Wit; P. en A. dus Peapark. Deze villa werd ook wel het Franse Kasteel geheten. Het werd in 1912/1914 gebouwd en in 1926 gekocht door Pasteurke van Thiel voor f. 17.000,-; dat was ongeveer het tiende part van de oorspronkelijke bouwkosten.

De villa is in 1927/1928 afgebroken, met de hulp van de genie van het leger om de fundamenten te laten springen. Rechts van de Aarle-Rixtelseweg ligt de villa van van Thiel Coovels, gebouwd in 1928.

Op de hoek met de Julianalaan ligt het pand geheten De Zwaluw, vroeger eigendom van fam. Aukes van EDAH

Abdijlaan

Straatnaam vastgesteld in 1937; deze liep vroeger vanaf de Helmondselaan, eerst naar het oosten en dan terug naar de abdij van Binderen

Adelaarsplein

Fontein bij Adelaarsplein is in 1978 door WBV Binderen i.v.m. 25 jr bestaan, aangeboden aan de gemeente

Advocaat Botsstraat

zie Pater Nicodemusstraat

St Agathastraat

Vastgesteld oor gemeente Mierlo in 1954. Omgeving Sjeff Remmenlaan Mierlohout; St Agatha is ca 250 vermoord; een der beroemdste heiligen uit de oude kerk; geboren in Sicilië; patrones tegen brand

Akkerstraat

Straatnaam vastgesteld in 1954; nabij de Goorkesdijk, Braakse Bosdijk (oude veldnamen)

Agtenstraat Jan

Vastgesteld in 1982; hij was de enige Helmonder die de militaire Willemsorde heeft gekregen. Leefde van 1821 tot 1896; militair, Vreemdelingen Legioen; weer terug als militair; vocht in Indie; daarna cafehouder, straatmaker, enz.

Akkerweg

Straatnaam vastgesteld door gemeente Mierlo in 1954

Almondestraat, Philips van

In 1964 bij raadsbesluit genoemd naar Ned Zeeofficier, geboren te Brielle 1644, overleden 1711 in Oegstgeest.

Ameide, de

Riviertje dat stroomde tussen de broederwal en de Heuvelsingel, later de Koninginnewal genoemd, dat in 1901 is overkluisd

Ameidestraat

In 1890 door de raad genoemd naar het riviertje De Ameide; in de volksmond De Mei; begon als een zijtak van de Aa op terrein van de Vlisco, liep door het Groene Woud

langs het woonhuis destijds van dokter Bloemen en vervolgens op de zuid- en Koninginnewal tot aan de fabriek van Prinzen van Glabbeek en vervolgens over de Ameidewal naar de Watermolenwal waar zij bij de watermolen weer terugkwam in De Aa Rond 1903 is de Ameide overkluisd. In april 1940 is de straat verbreed behalve het pand van Dirks meubels. In de gevel van het pand Oudt Peelland zit een gevelsteen afkomstig uit het Blokhuis van Liessel. Op de steen staat de kwartierstaat van Henrik van Doerne, die in 1574 het Blokhuis (een soort klein kasteeltje) in leen kreeg van de Hertog van Brabant

Ameidewal/Ameideplein

Genoemd naar het riviertje De Ameide, dat in 1934 is overkluisd. Aan de noordkant van de Ameidewal lag de fabriek van Prinzen en van Glabbeek, opgericht in 1857 in 1871 een groot bedrijf met 130 handgetouwen;

Sint Annaplein met kerk in de zestiger jaren.

afgebroken rond het jaar 1972. Een zeer sociaal bedrijf; steunde financieel het gebouw van de St Jozefjongelingen in de Molenstraat en de nieuwbouw van de werkliedenver. aan het Binderseind. Daarna gebouwd het woongebouw Prinzenhof. De markt liep oorspronkelijk tot aan het Hool; vandaar af heette het Binderstraat. In 1935 werd de naam Marktstraat ingevoerd en toen verdween de naam Binderstraat. Heeft ook Kloosterstraat geheten; beide namen herinneren aan het klooster te Binderen. De naam Ameideplein is ontstaan na de bouw van de Ameideflat in de jaren 1971-1973. Op de hoek van het Ameideplein en de Markt is het grote winkelpand van IJzerhandel van Bokhoven in 2000 verbouwd tot het woonwinkelcomplex genaamd "De Grooten en de kleine Keijser"; winkelruimten en daarboven 5 appartementen. De naam is ontleend aan 2 panden

met die naam die al begin 18^e eeuw aan de Binderstraat stonden. Deze panden werden in 1732 bewoond door dokter Grotenacker. In de Binderstraat stond volgens informatie uit 1632 ook de herberg De Keizer. Bij opgravingen is gebleken dat hier in de 13^e en 14^e eeuw werd gewoond.

Annaplein, Sint

In 1956 genoemd naar de Annakerk; zusters Clarissen vereren Anna als patrones van het huishouden; ook de schrijnwerkers en de mijnwerkers vereren haar.

Anemoonstraat

zie Bernadettestraat

Anjerstraat

Hier stond het bejaardenhuis Rozenhof; gebouwd in 1948 en 1994 afgebroken (80 bewoners). In 1997 in aanbouw een nieuw Rozenhof met 75 seniorenwoningen in 3 verdiepingen met een steunpunt waar maaltijden kunnen worden genuttigd en een recreatieruimte. Hoogste punt is bereikt op 23 sept.1996; bewoond in 1997.

Antoniusweg, Sint

Straatnaam vastgesteld door gemeente Mierlo in 1954. Ligt in Brandevoort; er staat een kapelletje van het gilde St Antonius Abt; het gilde is van 1537; het kapelletje van 1962

Arbergstraat

In 1951 genoemd naar een van de eerste bewoners van het kasteel, die ongeveer 100 jaar de Heerlijkheid Helmond bezaten tot 1781. Hier stond voorheen de grote kerk van Helmond-West; is afgebroken en vervangen door een kleine kerk en een aantal huizen. Links een grote speeltuin van Helmond-West opgericht in 1960. In het najaar 2000 wordt gestart met de bouw van 18 appartementen en 2 penthouses, genaamd Huysdonck; kosten ca f 300.000,-.

Astronautenlaan

Links en rechts was destijds het bekende populierenlaantje (Noordlaantje) met vroeger de boerderijen Groot Kemenade, De Kamenijnse Hoeve, de Pannehoeve en het Speulhuiske. De boerderij van Van den Hurk is nu een gemeenschapshuis 't Speulheuske stond op de grond van de oude hoeve van de Abdij van Binderen 'De Pannenhoeft'. Het speulheuske is in 1967 gesloopt (per ongeluk door onwetendheid)

Azalealaan

De Bernadettekerk is gebouwd door pastoor van Lieshout in 1953. Wegens gebrek aan gelovigen (=geldmiddelen) is de kerk als zodanig gesloten in 1996. Is in 2000 verbouwd tot een supermarkt. Azalealaan/Asterstraat 2006 34 appartementen. Op de hoek met de Asterstraat nieuwbouw complex met 14 eengezinswoningen en 34 appartementen; geopend in 2007; officiële naam van het gebouw 'Bloemfontein'

B

Bachlaan

gelegen in de Zwanenbeemd, een wijk met veel koopwoningen en duurdere huurwoningen. Gebouwd rond 1973

Bakelsedijk

De benaming voor de dijk naar Bakel vanaf de St.Jozefkerk tot aan de grens met Bakel; officieel vastgesteld bij raadsbesluit van 19 juli 1890. Langs de Bakelsedijk ligt het pompstation in de Bakelse bossen. Per jaar wordt 8 miljoen m³ water opgepompt; wordt in 1997 verhoogd tot 9 milj. m³; daarvoor komen en 19 nieuwe waterputten in de bossen, die inmiddels eigendom zijn van de WAMOB.

Baleman

Straatnaam vastgesteld door gemeente Deurne in 1965; bale of balie is een palissade of slagboom. Dus vernoemd naar een akker afgesloten met valhekken.

Ballotstraat, Buys

Zijstraat van Lieshoutseweg in Stiphout ;1817-1890. Ned. weerkundige wet van Buys Ballot luchtdruk.

Balloystraat

In 1342 stond hier een katholieke kerk.(afgebroken in 1823) Heette vroeger Oude Torenstraat. Genoemd in 1961 naar een boer, Jan Balloys; was hier aan het ploegen toen er een onweer losbarstte en de kerk door de bliksem in brand kwam te staan. Die boer riep de pastoor, Jan Hocaerts, maar die durfde niet in de kerk om de H.Hosties er uit te halen. Toen ging Jan Balloys erin en de pastoor en vele omstanders zagen hoe de vlammen zich splitsten en plaats maakten voor de boer. Ongedeerd kwam hij uit de kerk, niet verbrand, zelfs zijn kleren niet. De kerk is weer opgebouwd en de geredde hosties werden in het tabernakel bewaard. Daarna gebeurden er vele wonderen. Stiphout werd een bedevaartplaats tot in de 19^e eeuw. Deze herbouwde kerk ging in de 17^e eeuw over in handen van de protestanten. De katholieken mochten een schuurkerk bouwen, ergens waar nu in het dorp de grote kerk staat. Deze herbouwde kerk is later vervallen; alleen de toren bleef bestaan aan de grens van het dorp tevens de grens met de gemeente Aarle-Rixtel.

Barrierlaan/Barrieweg

Straatnaam vastgesteld door gemeente Mierlo in 1954; op de weg Helmond-Geldrop waren in de 19^e eeuw vier tolbomen. Deze straat is genoemd naar de tolboom aan de afslag naar de Geldersche Koe of Haspel op de hoek van de Houtsestraat bij cafe De Barrier. Per 1 mei 1872 zijn de tollengeheven.

Bedrijventerrein Zuid-Oost Brabant

Oorspronkelijk opgezet voor 300 ha

op Helmonds en Astens gebied, maar Asten heeft afgehaakt. Nu nog 150 ha op Helmonds gebied. Er kunnen zo'n 5000 tot 9000 mensen werk vinden. Begin 1977 in gebruik genomen o.a. door Harry Vos transportbedrijf en IGO Post relatiegeschenken; Heineken is in 1997 gestart met de bouw van een nieuw distributiecentrum voor Zuid-Oost Brabant. Inmiddels zijn er vele bedrijven bij gekomen o. a. uit de stad als Raijmakers houthandel, Clerxc Houthandsel, Kappa Golf fabriek, maar ook uit Deurne en Veldhoven. Het bedrijventerrein zou volgens het structuurplan van Regio Eindhoven moeten worden uitgebreid met ca 75 ha ten noorden van Lierop (Stipdonk) aan weerszijden van het kanaal In 15 jaar van 1985-2000 is de bevolking van Helmond met 30% toegenomen en de werkgelegenheid met 24 %.

Beelsstraat

De straatnaam is vastgesteld in 1907. De Beelsstraat dankt zijn naam aan Theodorus Beels, geboren in 1773 in Helmond en in 1845 in Breda overleden. Zoon van een Helmondse huisarts, zelf huisarts te Breda Op zijn verzoek tijdens zijn leven werd twee jaar a zijn dood in 1847 de Beelsfundatie ingesteld, die tot op vandaag hulp geeft aan de stille armen in Helmond uit oude bezittingen (boerderijen en landerijen). Op de hoek van de Beelsstraat en de Hemelrijksestraat stond weleer de melkfabriek DeEendracht; is in 1987 afgebroken; daarna zijn er nieuwe woningen gebouwd.

(Vervolg in het volgende nummer)

Onze Lieve Vrouwekerk

Aan de voet van de Kasteel-Traverse staat een van Helmonds fraaiste monumenten: de O.L.Vrouwekerk. Haar elegante verschijning siert al sinds ruim 80 jaar het silhouet van de stad.

De O.L.Vrouwekerk is ook qua interieur meer dan de moeite waard. In het kader van het 'Jaar voor het Religieus Erfgoed' willen wij op deze plaats aandacht geven aan de O.L.Vrouwekerk en de muurschilderingen van Charles Eyck in het bijzonder.

door Marinus van den Elsen

De voorgeschiedenis

In 1356 krijgt Helmond een eigen kerk. De eerste parochiekerk van Helmond is toegewijd aan O.L. Vrouw en ze moet gestaan hebben in de omgeving van de huidige Eikendreef. Pas in 1455 wordt, ter vervanging van deze

eerste kerk, binnen de stadsmuren van Helmond een parochiekerk gebouwd. Eeuwenlang is de Sint Lambertus de enige parochiekerk van Helmond. Pas in 1899 komt er een tweede parochiekerk tot stand, en wel de Heilig Hartkerk in de Veestraat. Helmond groeit

O.L.Vrouwekerk in de dertiger jaren gezien vanaf de Mierloseweg.

De toren is bijna voltooid, het plaatsen van de haan is het sluitstuk. Een opname van rond 1925.

in die jaren sterk. Er komt al snel grote behoefte aan een derde parochiekerk.

Grote moeilijkheden

Het was in juli 1910 dat pastoor H. Adelmeijer van de Lambertusparochie op zijn eerder gedaan verzoek van bisschop W. van de Ven van Den Bosch een bedrag van rond f 150.000,- kreeg toegezegd voor de aankoop van een terrein en de bouw van een kerk met pastorie in een arbeiderswijk in Helmond. Voorwaarde was, dat als kerkpatroon de Heilige Antonius van Padua moest worden aanvaard. Dit laatste was uitdrukkelijk de wens van de toen nog onbekende gever van dit bedrag, die later de Rotterdamse koopman en effectenhandelaar J.P. Grewen bleek te zijn, een schatrijk man met een buitengewoon grote devotie tot de

Heilige Antonius van Padua. Hoe welkom dit aanbod van de bisschop ook geweest zal zijn, de voorwaarde van bouwen in een arbeiderswijk zorgde in Helmond voor grote moeilijkheden. Helmond had in die tijd een sterk groeiende arbeiderswijk, het Hemelrijk genaamd, aan de oostzijde van de stad. Daarnaast bestond echter al jaren de wens om een parochie te stichten aan de westzijde van het kanaal; deze parochie kon echter moeilijk een arbeidersparochie heten, omdat ze niet beperkt zou blijven tot de Haag, maar ook meer welgestelde wijken zou omvatten.

Na veel en langdurig praten en onderhandelen viel ten slotte de beslissing de nieuwe parochie te stichten in het Hemelrijk. Voor de bouw van kerk, pastorie en scholen werd grond gekocht in de Blinkertsestraat.

In Helmond West was men inmiddels daartegen in actie gekomen. Er

2008: JAAR VAN HET RELIGIEUS ERFGOED

Overall om ons heen vinden we sporen van ons religieuze leven. Religieus erfgoed dat het behouden meer dan waard is. Daarom is 2008 uitgeroepen tot het 'Jaar van het Religieus Erfgoed'.

Ook in Helmond wordt uitgebreid stilgestaan bij dit themajaar. Er vinden in de hele regio vele activiteiten plaats met als hoogtepunt de **Open Monumentendagen op 13 en 14 september**. Wilt u meer weten over het jaar van het Religieus Erfgoed, bezoek dan de website www.2008re.nl of op www.uitinbrabant.nl.

De schildering van Charles Eyck van de Kroning van Maria door de Heilige Drievuldigheid in de hoofdabsis.

kwam een handtekeningenactie en vrijwel iedereen tekende. Vervolgens ging men naar Den Bosch, om bij bisschop Van de Ven de stichting van een nieuwe kerk aan de westzijde van het kanaal te bepleiten. Deze actie had succes. Bouwpastoor Van der Hagen kreeg op 1 april 1911 een brief van de bisschop met de opdracht voorlopig niet tot aanbesteding van de kerk aan de Blinkertsestraat over te gaan. Hierop volgde een nieuwe indeling van de parochie van Sint Lambertus en het Heilig Hart. Er ontstond nog oneenigheid of de kerk in de Haag of aan de Steenweg gebouwd moest worden. Uiteindelijk werd gekozen voor de Steenweg. Op 29 november 1912 werd

voor een bedrag van f 36.200,- een terrein tussen de Wilhelminalaan en de Kromme Steenweg gekocht - eigendom van Jhr. Wesselman - bestemd voor de bouw van een kerk met pastorie aan de Wilhelminalaan en een school aan de Kromme Steenweg.

De parochie zou de naam dragen van 'Onze Lieve Vrouw in hare Hemelvaart'. Deze naam was door de pastoor gekozen, omdat de oudste kerk van Helmond, die in de Middeleeuwen gebouwd werd in de omgeving van de Eikendreef, ook aan Maria was toegewijd. De toevoeging 'in hare Hemelvaart' koos hij, omdat hij de dag van Maria Hemelvaart - 15 augustus - zeer geschikt vond voor het houden van

processie over het kerkplein.

De Heilige Antonius van Padua moest als tweede patroon worden genomen, omdat uit het nagelaten kapitaal van de Rotterdamse koopman J.P. Grewen, die een vurige vereerder was van de Heilige Antonius, door de bisschop een bedrag van f 50.000,- beschikbaar was gesteld voor de bouw van de nieuwe kerk.

De architectuur

De Rotterdamse architect Jos Margry ontwierp de kerk als een neo-romaanse kruisbasiliek met een vieringkoepel. De plattegrond heeft grote gelijkenis met romaanse kerken uit het Rijnland, vooral in Keulen. Typisch

daarbij is het oostelijke gedeelte van de kerk in de vorm van een klaverdrieblad. De ingangspartij van de kerk heeft drie portalen en twee ongelijke torens. De koepel heeft uitwendig een hoge, achthoekige tamboer; inwendig ziet men een verlaagd koepelgewelf. De bouw vond plaats in twee fasen. Koor, dwarsschip en vieringkoepel waren in 1915 gereed. Pas in 1925 werd door Gebr. De Vries begonnen met voltooiing van de kerk, schip en westtorens.

Muur- en gewelfschilderingen

Naast het kunsthistorisch interessante kerkmeubilair (afkomstig uit het atelier van Jos Margry) zijn de muur- en gewelfschilderingen van

Charles Eyck de attractie van de kerk. Hij heeft ze tussen 1940 en 1949 aangebracht. Charles Eyck (1897-1983) was een Nederlands expressionistisch schilder. Hij begon zijn loopbaan als plaatschilder bij de Sphinx-fabrieken in Maastricht. Als gevolg van een ziekte op elfjarige leeftijd werd hij doof. De schrijfster Maria Voila zorgde er voor dat hij op een instituut kon leren liplezen en zich bekwamen in het schilderen. Hij kreeg zijn opleiding voor de monumentale kunst, zoals wandschilderingen, glas in lood, grisailles op opalineglas aan de Rijksacademie te Amsterdam. Op vijftienvijftigjarige leeftijd won

Het interieur van O.L.Vrouwekerk

hij een prestigieuze prijs: de 'Prix de Rome'. Met de studiebeurs van de 'Prix de Rome' vertrekt hij naar Italië. Daar komt hij in aanraking met het werk van de grote Italiaanse meesters uit de Renaissance.

De schilderijen in de kerk verraden dan ook een sterke invloed van de Italiaanse fresco's, zoals die van Giotto

en Fra Angelico. Op diverse plaatsen in de kerk ziet men scènes uit het leven van Christus afgebeeld. In de zuidelijke absis de Annunciatie. In de noordelijke absis de Geboorte van Christus. In de Mariakapel: voorstellingen van de Aanbidding van de Wijzen, de Opdracht in de Tempel, de Kruisafneming en Pinksteren. In de doopkapel

De schildering Opdracht in de Tempel van Charles Eyck.

Vlucht naar Egypte.

een voorstelling van de Doop in de Jordaan. Op de zijmuren van het middenschip voorstellingen van de Dood van Maria, Vlucht naar Egypte, Bruiloft te Kana en Jezus tussen de Leraren. In de koepel ziet men de vier evangelisten met hun symbolen: Johannes (adelaar), Mattheus (engel), Marcus (leeuw) en Lucas (stier). De schildering van de Kroning van Maria door de Heilige Drievuldigheid in de hoofdabsis lijkt qua stijl verwant aan het werk van El Greco en Tintoretto met hun langgerekte lichamen en 'gemaakte' houdingen. In de hoofdabsis bevindt zich ook een bijzondere opaline-wand die is vervaardigd door Charles Eyck, eind jaren dertig van de vorige eeuw.

Charles Eyck werd bij vele schilderijen geassisteerd door Daan Wildschut, geboren in 1913 in Grave. Wildschut genoot zijn opleiding aan de Koninklijke School voor Kunst, Techniek en Ambacht in 's-Hertogen-

bosch. Hij werd geattendeerd op het werk van Charles Eyck. Een jarenlange vriendschap was het gevolg en Daan Wildschut voerde ook veel werk voor hem uit.

De O.L.Vrouwekerk is tot en met oktober iedere woensdag- en zaterdagmiddag geopend van 14.00 tot 16.00 uur voor bezoekers. Op deze dagen bestaat om 14.30 uur de gelegenheid deel te nemen aan een rondleiding.

Bronnen:

- Dhr. Frans Jacobs, www.trudo-olvrouw.nl
- Jubileumuitgave Den Perck 1990, samenstelling: O.J.P.X. de Roij-Vissers.
- Brochure: Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming Helmond 2004
- Museum Magazine Noord-Brabant 2008-2009
- Paul Jacobs
- www.wikipedia.nl
- www.rhc-eindhoven.nl
- De Trompetter